

DAN ODPRTIH VRAT IJS 2023 – KO SE ZNANOST PRIBLIŽA LJUDEM

V počastitev spomina na slavnega slovenskega fizika Jožefa Stefana, po katerem nosi ime največji raziskovalni inštitut v Sloveniji, so v tednu od 20. do 25. marca potekali 31. Dnevi Jožefa Stefana, ki so namenjeni popularizaciji znanosti, predvsem s področja naravoslovnih in tehniških znanosti ter znanosti o življenju.

Utrinki z Dneva odprtih vrat IJS 2023 (Foto: M. Verč)

Živahno dogajanje na Institutu »Jožef Stefan« se je sklenilo na deževno soboto z Dnevom odprtih vrat, ko se je ogledov laboratorijev in zanimivih predstavitev v prostorih Instituta na Jamovi/Teslovi ulici v Ljubljani in v Reaktorskem centru v Podgorici pri Ljubljani udeležilo preko tisoč obiskovalcev na vsaki lokaciji. Obiskale so nas družine, osnovnošolske in srednješolske skupine, študenti, upokojenci in tudi mnogi tujci. Udeleženci so si lahko od blizu ogledali delo znanstvenikov in inženirjev, ki raziskujejo procese v naravi, razvijajo nove materiale in tehnologije in iščejo rešitve za najrazličnejše izzive človeštva na področju zdravja, komunikacij, varnosti, udobja, okolja itd. V trinajstih programih se je obiskovalcem

odprlo »okno« v svet žive in nežive narave na različnih skalah opazovanja, v skrivnost delovanja celic, tekočih kristalov, magnetov, robotov, umetne inteligence, v pomen nanodelcev, plazemskih tehnologij, zaščitnih prevlek, keramike, analize podatkov, radioaktivnosti za sodoben razvoj, v vplive človekovega delovanja na okolje in še marsikaj, kar je bilo zanimivo za oči in ušesa. Velik obisk in navdušeni odzivi obiskovalcev kažejo, da ljudi zanima, kaj pomeni znanost in čemu služi.

Med obiskovalci smo srečali skupino študentov Pedagoške fakultete (UL), ki se je dogodka udeležila v okviru obveznega dela izbirnega predmeta sku-

Skupina študentov Pedagoške fakultete (UL), ki je obiskala IJS. (Foto: U. Florjančič)

»Že kot otrok sem večkrat obiskal IJS, tudi Dneve odprtih vrat, ker je bil moj oče tu zaposlen,« nam je povedal Mihael Gubenšek, ki je letos prvič pripeljal svojo družino, da bi tudi njegovi otroci doživeli zanimive predstavitve, kot se jih sam spominja. »Zanimivo je bilo videti, kako delujejo roboti, kaj znajo, za kaj so uporabni. Pri uporabi kemiji smo spremljali vpliv kisika na gorenje in opazovali lastnosti tekočega dušika (brbotanje, 'solatni čips' – zeleno solato, pomočeno v tekoči dušik, in 'fluo črva', ki je oddajal svetlobo pod UV-lučjo). Med tehnologijami znanja smo spoznali orodja za prepoznavo govora. Na odsekih za biokemijo, biotehnologijo in molekularno biologijo so nam pokazali, kako raziskujejo strupe kač za medicinske namene, zakaj s kivi ne moreš uporabiti želatine, kako dobiš DNK jagode ter kako za raziskovalne namene gojijo bakterije in kvasovke. Otroci so videli razliko med čistimi in umazanimi rokami ter umazanje na stranišču, telefonu, ... Pod mikroskopom so opazovali tudi mišje možgane. Nekoliko užalosteni so bili, ker se ne da več videti živih mišk, ki so bile meni kot otroku zanimive. Dogodek bi priporočil vsakomur. Želel bi si, da osnovne šole v zadnjih razredih organizirajo ogled naših raziskovalnih institucij, da bi morda več mladih pritegnili v naravoslovje in znanost. Ali zato, da bi vsaj razumeli, zakaj je znanost pomembna.«

Družina Gubenšek iz Ljubljane, foto U. Florjančič

paj z mentorji z Oddelka za fiziko in tehniko, ki so bodočim osnovnošolskim učiteljem želeli pokazati, kaj lahko ponudijo učencem, da bi v njih vzbudili zanimanje za naravoslovje in tehniko. Mladi so svoje vtise strnili v nekaj stavkov: »Zanimivo, kompleksno, veliko novega. Priložnost za širjenje vedenja o raz-

ličnih znanstvenih tematikah. Dober vpogled v to, kaj se dogaja na IJS in reaktorju. Veliko neznanih in težko razumljivih vsebin, a fascinantno, kaj zmore znanost.«

Dr. Urška Florjančič, IJS